

TERMINOLOOGIATÖÖ. SÕNASTIK
Osa 1: Teooria ja rakendus

Terminology work. Vocabulary
Part 1: Theory and application

EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard sisaldab rahvusvahelise standardi ISO 1087-1:2000 “Terminology work – Vocabulary – Part 1: Theory and application” ingliskeelse teksti ja selle identse tõlke eesti keelde.

Rahvusvahelise standardi tõlkis Vello Hanson.

Standardi terminoloogilise ekspertiisi tegi Eesti Keele Instituudi vanemteadur Tiiu Erelt.

Standardi väljaandmist on toetanud Teede- ja Sideministeerium.

Standardi kavandi on heaks kiitnud ja esitanud Eesti Standardikeskusele vastuvõtmiseks infotehnoloogia standardimise tehniline komitee EVS/TK 4.

Standard on kinnitatud ja kasutusele võetud Eesti standardina EVS-ISO 1087-1:2002 Eesti Standardikeskuse 05.11.2002 käskkirjaga nr 104.

Registrisse kantud 05.11.2002 nr 288, projekti nr 34879 standardite andmebaasis.

<p>This standard consists of the English text of the International Standard ISO 1087-1:2000 “Terminology work – Vocabulary – Part 1: Theory and application”. This standard contains also an identical Estonian translation of the English text. The International Standard ISO 1087-1:2000 has the status of an Estonian National Standard.</p>
--

SISUKORD**CONTENS**

1	KÄSITLUSALA	1	1	SCOPE	1
2	NORMATIIVVIITED	1	2	NORMATIE REFERENCE	1
3	SÖNASTIK	2	3	VOCABULARY	2
3.1	Keel ja tegelikkus	2	3.1	Language and reality	2
3.2	Mõisted	2	3.2	Concepts	2
3.3	Määratlused	7	3.3	Definitions	7
3.4	Tähised	8	3.4	Designations	8
3.5	Terminoloogia	13	3.5	Terminology	13
3.6	Terminoloogiatoõ aspektid	14	3.6	Aspects of terminology work	14
3.7	Terminikogud	16	3.7	Terminological products	16
3.8	Terminiandmed	18	3.8	Terminological data	18
	Teatmelisa A			Annex A (informative)	
	Mõisteskeemid	20		Concept diagrams	21
	Bibliograafia	44		Bibliography	44
	Tähestikregister	45		Alphabetical index	47

EESSÕNA

ISO (Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon) on ülemaailmne riikide standardiorganite (ISO liikmeskogude) liit. Rahvusvaheliste standardite koostamise töö sooritatakse harilikult ISO tehniliste komiteede kaudu. Kui mingi eriala jaoks on rajatud tehniline komitee, on igal sellest erialast huvitatud liikmeskogul õigus olla esindatud selles komitees. Selles töös osalevad käsikäes ISOga ka muud rahvusvahelised riiklikud ja mitteriiklikud organisatsioonid. Kõigis elektrotehnilise standardimise küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoniga (IEC).

Rahvusvahelised standardid kavandatakse vastavalt ISO/IEC direktiivide 3. osas esitatud reeglitele.

Tehnilistes komiteedes vastuvõetud rahvusvahelised standardikavandid saadetakse liikmeskogudele hääletamiseks. Avaldamine rahvusvahelise standardina nõuab vähemalt 75 % hääletanud liikmeskogude heakskiitu.

Tuleb pöörata tähelepanu võimalusele, et mõned ISO 1087 käesoleva osa elemendid võivad olla patendiõiguse objektiks. ISO ei ole kohustatud mingeid selliseid patendiõigusi välja selgitama.

Rahvusvahelise standardi ISO 1087-1 koostas terminoloogia (põhimõtete ja koordineerimise) tehnilise komitee ISO/TC 37 terminoloogia-põhimõtete alamkomitee SC 1.

ISO 1087 see osa tühistab ja asendab ISO 1087:1990 jaotised 1 kuni 6, jaotise 8 ja osaliselt jaotise 7, olles nende tehniline uustöötlus. ISO 1087-2 kujutab endast ISO 1087:1990 jaotise 7 tehnilist uustöötlust.

ISO 1087:1990, üldpealkirjaga “*Terminoloogiatöö. Sõnastik*”, koosneb järgmistest osadest:

FOREWORD

ISO (the International Organization for Standardization) is a worldwide federation of national standards bodies (ISO member bodies). The work of preparing International Standards is normally carried out through ISO technical committees. Each member body interested in a subject for which a technical committee has been established has the right to be represented on that committee. International organizations, governmental and non-governmental, in liaison with ISO, also take part in the work. ISO collaborates closely with the International Electrotechnical Commission (IEC) on all matters of electro-technical standardization.

International Standards are drafted in accordance with the rules given in the ISO/IEC Directives, Part 3.

Draft International Standards adopted by the technical committees are circulated to the member bodies for voting. Publication as an International Standard requires approval by at least 75 % of the member bodies casting a vote.

Attention is drawn to the possibility that some of the elements of this part of ISO 1087 may be the subject of patent rights. ISO shall not be held responsible for identifying any or all such patent rights.

International Standard ISO 1087-1 was prepared by Technical Committee ISO/TC 37, *Terminology (principles and coordination)*, Subcommittee SC 1, *Principles of terminology*.

This part of ISO 1087 cancels and replaces clauses 1 to 6, 8 and partially clause 7 of ISO 1087:1990, of which it constitutes a technical revision. ISO 1087-2 constitutes a technical revision of clause 7 of ISO 1087:1990.

ISO 1087 consists of the following parts, under the general title *Terminology work—Vocabulary*:

- Osa 1: Teooria ja rakendus
- Osa 2: Arvutirakendused

ISO 1087 käesoleva osa lisa A on ainult teatmeline.

SISSEJUHATUS

Selle rahvusvahelise terminoloogiastandardi peaesmärk on anda terminoloogiaalaste mõistete süstemaatiline kirjeldus ning selgitada terminite kasutamist selles valdkonnas. Selle sõnastiku koostamine lõi foorumi ISO/TC 37 standardites leiduvate kesksete mõistete analüüsimiseks, arutamiseks ja koordineerimiseks. See rahvusvaheline standard on mõeldud mitte ainult standardijatele ja terminoloogidele, vaid kõigile terminoloogiatoos osalejatele ning oskussõnavara kasutajatele.

Terminid on selles rahvusvahelises standardis loetletud rea pealkirjade all süstemaatilises järjestuses. Esitusviis järgib ISO 10241 suuniseid. Seega esitatakse artikli elemendid sellises järjestuses:

- artikli number
- eelistermin(id)
- rööptermin(id)
- ebasoovitav(ad) termin(id)
- määratlus
- näide (näited)
- märkus(ed)

viide teisele artiklile on paksu kirjaga, esimesel viitamisel järgneb artikli number sulgudes

Artikli number, eelistermin ja määratlus on iga artikli kohustuslikud elemendid. Muud elemendid esinevad ainult vajaduse korral.

MÄRKUS 1. Seal, kus eesti eelistermini valik sõltub kontekstist, on eelisterminid eraldatud semikooloniga.

- Part 1: Theory and application
- Part 2: Computer applications

Annex A of this part of ISO 1087 is for information only.

INTRODUCTION

The main purpose of this international terminology standard is to provide a systemic description of the concepts in the field of terminology and to clarify the use of the terms in this field. The compilation of this vocabulary provided a forum for analysing, discussing and coordinating key concepts found in ISO/TC 37 standards. This International Standard is addressed to not only standardizers and terminologists, but to anyone involved in terminology work, as well as to the users of terminologies.

The terms in this International Standard are listed in a systematic order under a number of general headings. The layout follows the directions given in ISO 10241. Thus, the elements of an entry appear in the following order:

- entry number
- preferred term(s)
- admitted term(s)
- deprecated term(s)
- definition
- examples(s)
- note(s)

reference to another entry in bold face followed by entry number in brackets, when it is first mentioned

Entry number, preferred term and definition are the mandatory elements of each entry. Other elements appear only when appropriate.

Kõigis selle standardi märkustes on kasutatud järgmist tähistust:

- mõisted on üksisjutumärkides;
- tähised (terminid või nimed) on kursiivis;

MÄRKUS 2. Kursiivi kasutamine hõlbustab selle standardi mõistmist, kuid ei vasta standardile ISO 10241.

- tunnused on alla kriipsutatud;
- tunnuseliigid on topeltjoonega alla kriipsutatud.

Tähestikregister sisaldab eelistermineid ja rööptermineid.

Lisa A sisaldab mõisteskeeme, mis esitavad suhteid käesolevas sõnastikus määratletud mõistete vahel.

Tuleks silmas pidada, et termininäited on ingliskeelses osas inglise keelele omased.

The notation used in the notes throughout this International Standard is as follows:

- concepts are indicated by single quotes;
- designations (terms or appellations) are in italics;

NOTE The use of italics facilitates the understanding of this standard, but it is not in conformity with ISO 10241.

- characteristics are underlined;
- types of characteristics are doubly underlined.

The alphabetical index includes preferred and admitted terms.

Annex A contains concept diagrams which represent the relations among the concepts defined in the vocabulary.

It should be noted that the examples of terms are specific to the English language in the English version and to the French language in the French version.

TERMINOLOOGIATÖÖ. SÕNASTIK

Osa 1: Teooria ja rakendus

Terminology work. Vocabulary

Part 1: Theory and application

Tõlgendamise erimeelsuste korral on kehtiv ingliskeelne tekst	In case of interpretation disputes the English text applies
---	---

1 KÄSITLUSALA

See rahvusvaheline standard kehtestab terminoloogiatöö teooria ja praktika tarbeks põhisõnavara. Ta ei hõlma sõnavara, mis puudutab arvutirakendusi terminoloogiatöös; seda käsitleb ISO 1087-2.

Kui ei ole öeldud teisiti, vastab esitusviis standardile ISO 10241.

2 NORMATIIVVIITED

Alljärgnev normdokument sisaldab sätteid, mis käesolevas tekstis viitamise kaudu on ISO 1087 selle osa sätteid. Dateeritud viited ei ole rakendatavad viidatud dokumentide hilisematele parandustele või uustöötlustele. ISO 1087 sellel osal põhinevate lepete huvipooltel on aga soovitatav uurida allpool viidatud normdokumendi uusima redaktsiooni rakendamise võimalust. Dateerimata viidete puhul kehtib viidatud normdokumendi uusim redaktsioon. Hetkel kehtivate rahvusvaheliste standardite registreid hoiavad käigus IEC ja ISO liikmesorganisatsioonid.

ISO 10241:1992, *International terminology standards – Preparation and layout.*

3 SÕNASTIK**1 SCOPE**

This International Standard establishes a basic vocabulary for the theory and application of terminology work. It does not embrace the vocabulary dealing with computer applications in terminology work which is covered by ISO 1087-2.

The layout is designed according to ISO 10241, unless otherwise specified.

2 NORMATIVE REFERENCES

The following normative document contains provisions which, through reference in this text, constitute provisions of this part of ISO 1087. For dated references, subsequent amendments to, or revisions of, any of these publications do not apply. However, parties to agreements based on this part of ISO 1087 are encouraged to investigate the possibility of applying the most recent edition of the normative document indicated below. For undated references, the latest edition of the normative document referred to applies. Members of ISO and IEC maintain registers of currently valid International Standards.

ISO 10241:1992, *International terminology standards - Preparation and layout.*

3 VOCABULARY